

Biblioteka kao InUčionica: mjesto gdje se znanje ne posuđuje, nego dijeli

U ovom neizmjereno mudrom tekstu poznati blogger tvrdi da biblioteka nije tiha ostava knjiga, nego InUčionica gdje se znanje gradi zajedno. U centru su djeca, ne police, a živa biblioteka je najbolji dokaz da je i škola živa.

Kada govorimo o okruženju za učenje, najčešće mislimo na učionicu: raspored klupa, zidove, panoe, boje, svjetlo. No, ako učionicu shvatimo ozbiljno – kao InUčionicu – onda ona prestaje biti prostor i postaje proces. Učenje se tada ne dešava samo između četiri zida, nego u svim onim mjestima gdje se postavljaju pitanja, razmjenjuju ideje, prave greške i traže značenja. Jedno od takvih mjesta, često zanemareno, a presudno važno, jeste školska biblioteka.

Biblioteka može biti tiha soba s policama. Ali može biti i srce škole.

Biblioteka nije skladište znanja, nego aktivni učesnik učenja

Tradicionalno, biblioteka se doživljavala kao mjesto u kojem se znanje čuva, posuđuje i vraća. Transakcija: uzmi knjigu – pročitaj – vrati. Međutim, takav model ne odgovara svijetu u kojem živimo, niti djeci i mladima kakvi danas jesu. Upravo tu dolazi do izražaja Manifest bibliotekara 2.0 autorice Laure Cohen (2006). Iako manifest nije pisan isključivo za školske biblioteke – nego za bibliotekarstvo u cjelini, bez obzira na tip institucije – on predstavlja izuzetno zanimljivo i poticajno polazište za raspravu o ulozi biblioteke u školi danas. Iako je nastao prije gotovo dvadeset godina, mnoge njegove ideje i danas djeluju svježije, aktuelno i, nažalost, još uvijek nedovoljno ostvareno u praksi. Manifest biblioteku i bibliotekara ne vidi kao čuvare reda i tišine, nego kao pokretače učenja, saradnje i promjene.

Biblioteka, shvaćena kao InUčionica, postaje prostor:

- u kojem se uči kako doći do znanja, a ne samo gdje je ono smješteno
- u kojem su učenici subjekti, a ne pasivni korisnici
- u kojem se znanje ne “preuzima”, nego zajednički gradi

Drugim riječima: biblioteka prestaje biti mjesto downloada i postaje mjesto uploada.

Dijete u centru: biblioteka kao pitanje “za koga?”

Jedno od ključnih pitanja koje InUčionica postavlja glasi: kome je prostor namijenjen? Odraslima ili djeci? Pravilima ili radoznalosti? Redu ili smislu?

Biblioteka usmjerena na dijete ne počinje od fonda, nego od učenika i učenica:

- njihovih interesa
- njihovih pitanja
- njihovog jezika
- njihovog načina učenja

Manifest bibliotekara 2.0 insistira upravo na tome: biblioteka postoji zbog učenika, a ne zbog bibliotekara. Učenici nisu “gomila”, nego pojedinci i pojedinke. Rečenice poput: “Današnja omladina ništa ne čita”, “Kad sam ja išao u školu...” ili “Nema smisla to nabavljati” ne govore ništa o djeci –

govore o našoj nespremnosti da se mijenjamo.

Biblioteka i socijalna pravda: jednak pristup znanju

U školskom kontekstu, biblioteka ima i duboko etičku i društvenu ulogu. Ona je jedno od rijetkih mjesta u sistemu obrazovanja koje može osigurati jednak pristup znanju — bez obzira na socioekonomski status, porodično porijeklo ili kulturni kapital učenika.

U tom smislu, biblioteka nije neutralna. Ona se ili uključuje u program socijalne pravde, ili — svojom pasivnošću — postaje dio programa dugoročne društvene nepravde.

Aktivna biblioteka:

- smanjuje obrazovne nejednakosti
- osnažuje učenike koji kod kuće nemaju resurse
- uči kritičkom mišljenju, a ne pukoj reprodukciji
- otvara prostor za glasove koji se inače ne čuju

Bibliotekar kao profesionalac promjene

Manifest Laure Cohen namjerno govori o ljudima, a ne o institucijama. Jer institucije se često kriju iza procedura, dok promjene uvijek počinju od pojedinaca.

Bibliotekar 2.0:

- ne čeka idealne uslove
- ne boji se greške
- ne vidi Google kao neprijatelja, nego kao alat
- ide tamo gdje su učenici — fizički i online
- gradi biblioteku kroz pokušaje, povratne informacije i saradnju

Takav bibliotekar ne pita: “Zašto ovo ne može?”

nego: “Kako ovo može, barem malo?”

Biblioteka kao poticajno okruženje za učenje

Kada biblioteka postane InUčionica, ona objedinjuje:

- fizičku komponentu (fleksibilan, ugodan, inkluzivan prostor)
- psihološku komponentu (emocionalna sigurnost, osjećaj pripadnosti)
- socijalnu komponentu (saradničko učenje, dijalog, zajednica)

U takvom prostoru učenici ne dolaze samo po knjigu — dolaze po iskustvo učenja. Dolaze jer se tu smije pitati, probati, pogriješiti i ponovo pokušati.

Za kraj: biblioteka kao ogledalo škole

Način na koji zamišljamo i koristimo biblioteku govori mnogo o tome kakvu školu želimo. Ako je biblioteka zaključana, tiha i prazna — nešto nije u redu sa školom. Ako je živa, otvorena, bučna od ideja i pitanja — škola je na dobrom putu.

U decembru, dok razmišljamo o prostoru za učenje, možda je pravo vrijeme da se zapitamo: šta bi se desilo kada bismo biblioteku shvatili ozbiljno?

Biblioteka je već odavno InUčionica — samo čeka da je prepoznamo.

Tags

biblioteka

Collections

Autorski tekstovi

InUčionica